

Repertoriumnummer 2015 /
Datum van uitspraak 2 april 2015
Rolnummer 2014/AB/784

Uitgifte

Uitgereikt aan
op
€
JGR

Arbeidshof te Brussel

zevende kamer

Arrest

SOCIALE ZEKERHEIDSRECHT WERKNEMERS - werkloosheid
tegensprekelijk arrest
definitief
kennisgeving per gerechtsbrief (art. 580, 2°, Ger. W.)

K. D.

appellant,
vertegenwoordigd door mr. NIJS Katrien, advocaat te 3000 LEUVEN, Bondgenotenlaan, 100,

tegen

RIJKSDIENST VOOR ARBEIDSVOORZIENING, met zetel te 1000 BRUSSEL, Keizerslaan, 7,
geïntimeerde, vertegenwoordigd door mr. DE KETELAERE Jacques, advocaat te 3000
LEUVEN, Bondgenotenlaan 155 A.

*

Na beraad, spreekt het arbeidshof te Brussel het hiernavolgend arrest uit:

Gelet op de stukken van rechtspleging, inzonderheid:

- het voor eensluidend verklaard afschrift van het bestreden vonnis, uitgesproken op tegenspraak op 30 juni 2014 door de arbeidsrechtbank te Leuven, 2e kamer (A.R. 14/274/A),
- het verzoekschrift tot hoger beroep, ontvangen ter griffie van dit hof op 29 juli 2014,
- de neergelegde conclusies,
- het schriftelijk advies van het openbaar ministerie, neergelegd ter griffie op 10 maart 2015 door substituut-generaal Nathalie Van den Brande, waarop repliek voor de RVA op 18 maart 2015,
- de voorgelegde stukken.

*

De partijen hebben hun middelen en conclusies uiteengezet tijdens de openbare terechtzitting van 12 februari 2015, waarna de debatten werden gesloten, het openbaar ministerie zijn schriftelijk advies ter griffie heeft neergelegd, de zaak in beraad werd genomen en voor uitspraak gesteld op heden.

*

DE FEITEN EN DE RECHTSPLEGING.

1.

De heer K. genoot werkloosheidsuitkeringen als alleenstaande. Hij huurde, samen met een tiental andere personen, een kamer in een “gemeenschapshuis” waarin er verder een aantal gemeenschappelijke ruimten waren voor alle bewoners en bepaalde huishoudelijke taken samen georganiseerd werden.

Bij beslissing van 28 november 2013 heeft de gewestelijk directeur van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening de heer K. uitgesloten uit het recht op werkloosheidsuitkeringen als alleenstaande en hem slechts het recht op uitkeringen toegekend als een samenwonend werknemer zonder gezinslast.

Deze beslissing was als volgt gemotiveerd:

“ U deed aangifte op 01.07.2013 als alleenstaande (in een gemeenschapshuis) op het adres Brusselsestraat 226 te 3000 Leuven. Uit de door u ingediende stukken (huurcontract) blijkt dat er gemeenschappelijke ruimten zijn, namelijk keuken, living, eetkamer en tuin, dat er ook een beurtrol is inzake onderhoud en dat er op een gemeenschappelijke rekening wordt gestort en nadien doorgestort door de hoofdhuurder. Er is dus kostendelend samenwonen waardoor U slechts recht heeft op uitkeringen als werknemer zonder gezinslast.”

2.

Bij verzoekschrift van 28 februari 2014 heeft de heer K. deze beslissing betwist voor de arbeidsrechtbank te Leuven.

Bij vonnis van 30 juni 2014, ter kennis gebracht bij gerechtsbrief van 4 juli 2014, heeft de arbeidsrechtbank te Leuven de vordering als ongegrond afgewezen

Bij verzoekschrift van 29 juli 2014 heeft de heer K. hoger beroep ingesteld tegen dit vonnis.

DE ONTVANKELIJKHEID.

Het hoger beroep is regelmatig naar de vorm. Het is ingesteld binnen de maand na de kennisgeving van het bestreden vonnis en is dus eveneens tijdig. Het beroep is ontvankelijk.

BEOORDELING.

1.

De eerste rechter verwijst naar de beslissing van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en naar de stukken van het administratief dossier. Hij besluit dat de heer K. niet aantoont dat hij alleen zijn huishoudelijke aangelegenheden regelde en dat hij derhalve geen alleenwonende werknemer was in de zin van artikel 110 van het Koninklijk Besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

2.

Volgens de heer K. gaat de eerste rechter er ten onrechte van uit dat het wonen in een gemeenschapshuis per definitie nooit aanleiding kan geven tot toekenning van de categorie alleenwonende werknemer, van zodra er gemeenschappelijke ruimtes zijn die door de bewoners in een beurtrol wordt onderhouden en indien er bepaalde kosten worden gedeeld. Indien het wonen in een gemeenschapshuis een bewuste keuze is om op hoge huisvestingskosten te besparen houdt dit immers, volgens de heer K. , niet meteen het voeren van een gemeenschappelijke huishouding in. Volgens hem was er geen sprake van een (hoofdzakelijk) gemeenschappelijke huishouding omdat iedere bewoner economisch onafhankelijk was en niet bijdroeg in de kosten van het levensonderhoud van de andere bewoners. Hij verwijst daarbij naar het antwoord van de bevoegde minister op een parlementaire vraag, waarbij het voeren van een gemeenschappelijke huishouding als een essentieel onderdeel wordt beschouwd van het begrip samenwonende. Dat er gemeenschappelijke ruimtes zijn en deze door de bewoners om beurt worden onderhouden verschilt volgens de heer K. in wezen niet zozeer van wat bewoners in een appartementsgebouw doen. De heer K. wijst er ten slotte op dat voor sommige bewoners van het gemeenschapshuis door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening wel aanvaard wordt dat zij het statuut hebben van alleenstaande.

3.

De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis. Hij wijst erop dat volgens een vaststaande rechtspraak het aan de werkloze toekomt het bewijs te leveren dat hij het statuut van alleenstaande heeft. Hij verwijst naar bepaalde rechtspraak en rechtsleer waarin geoordeeld wordt dat wanneer werklozen onder eenzelfde dak wonen, de werkloze moet bewijzen dat hij niet kostendelend samenwoont. Het is niet vereist dat de betrokkene zijn vermogen geheel of bijna volledig zouden samenbrengen maar wel dat de gezinstaken hoofdzakelijk gemeenschappelijk worden geregeld. Afgezien van het feit dat personen onder hetzelfde dak leven, volstaat voor het overige dat er objectieve vaststelbare materiële voordelen verbonden zijn aan dit leven onder een dak. In concreto verwijst de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening naar het feit dat de kosten voor de nutsvoorzieningen

evenredig worden verdeeld onder de andere bewoners en dat bepaalde gemeenschappelijke aankopen gebeurden, zoals voor kruiden en toiletpapier.

4.

In toepassing van artikel 110 van het werkloosheidsbesluit worden de werklozen, voor de bepaling van het bedrag van de uitkeringen waarop zij recht hebben, onderverdeeld in drie categorieën: de werknemer met gezinslast, de alleenstaande en de samenwonende. In toepassing van artikel 110, § 3 wordt als samenwonende beschouwd degene die niet voldoet aan de voorwaarden om beschouwd worden als een werknemer met gezinslast of als een alleenstaande. Overeenkomstig artikel 110, § 4 moeten de werknemer met gezinslast en de alleenwonende werknemer het bewijs te leveren van de samenstelling van hun gezin door middel van een document, vastgelegd door het Beheerscomité (document C 1). Uit deze bepalingen volgt dat de werkloze die beweert een alleenwonend werknemer te zijn daarvan het bewijs moet leveren (Cass. 14.09.1998, Arr. Cass.1998, 405).

Overeenkomstig artikel 59 van het Ministerieel Besluit van 26 november 1991 houdende uitvoering van de werkloosheidsreglementering wordt onder samenwonen verstaan *“het onder hetzelfde dak samenleven van twee of meer personen die hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen”*.

5.

Uit de tekst zelf van artikel 59 van het Ministerieel Besluit blijkt dat, anders dan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en de rechtspraak waarnaar hij verwijst, schijnen aan te nemen, uit het loutere feit dat twee personen onder één dak leven, niet afgeleid kan worden dat zij ook hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen. Artikel 59 van het ministerieel besluit maakt wel degelijk een onderscheid tussen de voorwaarde van het onder eenzelfde dak leven en de voorwaarde om de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk te regelen. Beide voorwaarden dienen cumulatief gerealiseerd te worden (M. BONHEURE, “Réflexions sur la notion de cohabitation”, *J.T.T.*2000, p. 490-492; G. MAES, “ Kloosterlingen in de leefloonwet”, *NJW* 2005, p. 257.)¹

In die zin antwoordde de Minister van Werk op een parlementaire vraag, Senaat, 2010-2011, 5-75 COM, Commissie van Sociale Aangelegenheden, 31 mei 2011):

“Deze twee elementen - onder één dak wonen en het huishouden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen - moeten beiden aanwezig zijn. ...

Dat de betrokkenen financiële voordelen halen uit te delen van een huis, is op zich dus onvoldoende om de omvang van de werkloosheidsuitkering te beïnvloeden. Het samen in hetzelfde huis wonen heeft pas een invloed op de omvang van de werkloosheidsuitkering als een hoofdzakelijk gemeenschappelijk huishouden wordt gevoerd of als het budget hoofdzakelijk gemeenschappelijk wordt besteed”.

¹ De notie van samenwonen is identiek in de wetgeving op het leefloon en de wetgeving op de werkloosheid, zodat verwezen kan worden naar rechtspraak en rechtsleer in beide wetgevingen.

6.

Onder wonen onder eenzelfde dak wordt verstaan hetzelfde huis bewonen (of hetzelfde appartement wanneer het gaat om een onroerend goed met verschillende appartementen), waarbij een aantal gemeenschappelijke plaatsen gedeeld worden voor de bewoning (leefkamer, badkamer, keuken, eventueel tuin) (M. BONHEURE, p. 490, G. MAES, p. 257).

De loutere vaststelling dat door het samenwonen onder één dak, de werkloze een substantiële kostenbesparing realiseert, volstaat niet om te oordelen dat de werkloze als samenwonende moet beschouwd worden in de zin van artikel 59 van het ministerieel besluit. Voor een dergelijke interpretatie kan ook geen redelijke verantwoording gevonden worden. Het valt immers niet in te zien waarom de wetgever de keuze van de werkloze (wiens werkloosheidsuitkering hem vaak niet toelaat om zelfstandig een studio of appartement te huren) om zich, voor zijn huisvesting, te beperken tot de huur van een (meestal) kleine kamer in een woning, aangevuld met het gemeenschappelijk gebruik van een badkamer, keuken of nog een andere gemeenschappelijke ruimtes (die dan moet gedeeld worden, zoals in casu, met 10 personen), zou hebben willen “sanctioneren”, door een vermindering van de werkloosheidsuitkering.

In die zin antwoordde de Minister van Werk op een parlementaire vraag, Senaat, 2010-2011, 5-75 COM, Commissie van Sociale Aangelegenheden, 31 mei 2011):

“Dat de betrokkenen financiële voordelen halen uit het delen van een huis, is op zich dus onvoldoende om de omvang van de werkloosheidsuitkering te beïnvloeden. Het samen in hetzelfde huis wonen heeft pas een invloed op de omvang van de werkloosheidsuitkering als een hoofdzakelijk gemeenschappelijk huishouden wordt gevoerd of als het budget hoofdzakelijk gemeenschappelijk wordt besteed”.

6.

Vereist is dus dat, opdat er sprake zou kunnen zijn van samenwoning in de zin van het werkloosheidsbesluit, dat de betrokkenen bovendien hun huishoudelijke aangelegenheden ook hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen.

De interpretatie van deze notie is heel wat minder duidelijk en heeft tot diverse interpretaties geleid. De eerste vraag die zich daarbij stelt, en die door rechtspraak en rechtsleer weinig behandeld wordt, is te weten wat met het begrip “huishoudelijke aangelegenheden” bedoeld wordt. Wordt hiermee enkel verwezen naar gemeenschappelijke aankopen voor “voeding, sanitaire producten, was en strijk” of wordt meer algemeen verwezen naar het gemeenschappelijk aankopen van bijvoorbeeld keukengerei, sanitaire installaties, meubels, kledij of bijvoorbeeld ook een aantal zaken die met de vrije tijd te maken hebben, zoals de aankoop van een (gemeenschappelijke) muziekinstallatie, een pc of een tv toestel?

De tweede vraag is of voor het begrip “de huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk en gemeenschappelijk regelen” een loutere economische invulling volstaat, dan wel of dit begrip een intentioneel element bevat, te weten dat een aantal personen beslissen om hun “patrimonium” gedeeltelijk of geheel samen te brengen, met als achtergrond een zekere solidariteitsgedachte (voor een overzicht zie J.F. FUNCK, “La situation familiale du chômeur: ses effets sur le droit aux allocations de chômage et sur leur montant” in J.F. NEVEN et St. GILSON, *La réglementation du chômage: vingt ans d’application de l’arrêté royal du 25 novembre 1991*, Kluwer 2011, p. 216, 217). Een derde vraag is of de door de wet bedoelde samenwoning een zekere duurzaamheid veronderstelt (cf. het voorbeeld van de personen die tijdelijk in een instelling worden opgenomen of bijvoorbeeld verblijven in een asiel voor daklozen).

Al deze vragen behoeven echter geen antwoord voor de oplossing van het geschil. Zeker is voor het hof echter wel dat dat een louter ‘economische’ invulling van het begrip moeilijk kan volstaan. Wanneer huisgenoten, bijvoorbeeld door gemeenschappelijke aankopen, enkel schaalvoordelen realiseren, dan wordt er geen huishouden gevormd. Een gemeenschappelijke huishouden wordt ook niet gevoerd door burens die afspreken dat de één een grasmaaier koopt, de ander een verticuteer machine en de derde een hogedrukreiniger, en dat ze deze toestellen samen gebruiken.

In de reeds vermelde parlementaire vraag verwoordt de Minister van Werk dit als volgt:

“De RVA beschouwt mensen die wonen in zogenaamde gemeenschapshuizen, op kamers of in opvanghuizen doorgaans als alleenwonend, zolang ze autonoom huishouden. Wanneer ze daarentegen alles delen, alle huishoudelijke taken verdelen en alle beslissingen met betrekking tot het huishouden gezamenlijk nemen, kunnen ze worden beschouwd als samenwonende in de zin van de werkloosheidsreglementering. Het verschil is dus subtiel.”

7.

Uit de gegevens verzameld in het kader van het administratief onderzoek, de stukken voorgelegd door de heer K. en de antwoorden verstrekt door de heer K. ter zitting in antwoord op de vooraf schriftelijk gestelde vragen van het openbaar ministerie, komen voor de beoordeling van de zaak volgende feitelijke elementen in aanmerking om te oordelen of er sprake is van het hoofdzakelijk voeren van een gemeenschappelijk huishouden.

De heer K. heeft een huurovereenkomst afgesloten voor een kamer in het gemeenschapshuis voor een periode van één jaar. Hij betaalt aan de hoofdhuurder een individuele maandelijkse huurprijs (huurprijs die wordt bepaald volgens de grootte van de kamer- zie verklaring tijdens het verhoor bij de Rijksdienst), te verhogen met een voorschot voor de kosten van het gebruik van internet, water en energie, evenals een aandeel in de kosten van de brandverzekering. In de huur zit begrepen de meubilering, sanitair, gemeenschappelijke keuken, living, eetkamer en tuinruimte voor fiets, centrale verwarming, gemeenschappelijk telefoon en internetaansluiting.

De heer K. moet zoals iedere huurder zelf en exclusief instaan voor het onderhoud van zijn kamer. Het onderhoud van de gemeenschappelijke delen van het huis gebeurt bij beurtrol door de huurders. Bovendien dienen de huurders zich te houden aan de afspraken rond het kookstelsel en afwastelsel. Ter zitting werd dit stelsel als volgt toegelicht: er wordt voorzien in een beurtrol voor het koken, waarop kan worden ingetekend, zonder dat dit een verplichting is. De persoon die kookt koopt de benodigdheden aan en de kostprijs wordt gedeeld door het aantal personen dat die dag mee eet.

Er wordt een beperkt aantal gemeenschappelijke aankopen gedaan (kruiden, olijfolie, wc papier). Daarnaast beschikt ieder over een eigen compartiment in één van de twee koelkasten in de keuken. Sommige bewoners hebben hun eigen koelkast op hun kamer.

Uit de huurovereenkomst, noch uit andere documenten, blijkt nog andere huishoudelijke aangelegenheden samen geregeld worden. Er is geen sprake van het gezamenlijk nemen van andere maaltijden, er is geen sprake van gemeenschappelijke aankopen voor drank, er is geen sprake van het samen doen van was of strijk. Ook is er geen sprake van gezamenlijke initiatieven of van aankopen voor vrijetijdsbesteding. Over het algemeen is er geen sprake van een gemeenschappelijk budget, waaruit een zekere solidariteit blijkt tussen de bewoners. Op geen enkele wijze is georganiseerd dat een bewoner die op een bepaald ogenblik hogere kosten heeft, of een lager inkomen, een lagere huur zou moeten betalen of minder zou moeten bijdragen voor de kosten die gezamenlijk gedragen worden. De heer K. verklaarde dat hij zijn budget volledig zelf besteedt en maandelijks slechts een beperkte bijdrage deed voor een aantal gedeelde middelen, zoals kruiden en toilet papier.

9.

In het licht van deze elementen moet vastgesteld worden dat, indien er weliswaar sprake was van een beperkte gemeenschappelijke regeling van de huishoudelijke aangelegenheden, de huishoudelijke aangelegenheden zeker niet hoofdzakelijk gemeenschappelijk werden gevoerd.

Derhalve is niet voldaan aan de voorwaarden van artikel 59 van het Ministerieel Besluit van 26 november 1991 om als samenwonende beschouwd te worden.

Het hoger beroep is dan ook gegrond.

**OM DEZE REDENEN
HET ARBEIDSHOF**

Gelet op de Wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, in het bijzonder op het artikel 24,

Rechtsprekend op tegenspraak,

Gelet op het eensluidend schriftelijk advies van mevrouw Nathalie Van den Brande, substituut-generaal, waarop repleik van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond. Hervormt het bestreden vonnis en opnieuw wijzend,

Verklaart de oorspronkelijke vordering van de heer K. ontvankelijk en gegrond. Vernietigt de bestreden administratieve beslissing van 28 november 2013 en zegt voor recht dat de heer K. vanaf 1 juli 2013 en op datum van de bestreden administratieve beslissing recht had op werkloosheidsuitkeringen als alleenstaande.

Veroordeelt, in overeenstemming met art. 1017, al. 2 van het Gerechtelijk Wetboek de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening tot de kosten van het hoger beroep, tot op heden begroot in hoofde van de heer K. op 160,36 € rechtsplegingsvergoeding.

Aldus gewezen en ondertekend door de zevende kamer van het Arbeidshof te Brussel,
samengesteld uit:

Fernand KENIS,
Ivo VAN DAMME,

raadsheer,
raadsheer in sociale zaken, werkgever,

Jean-Paul BUEKENHOUT,
bediende,
bijgestaan door :
Sven VAN DER HOEVEN,

raadsheer in sociale zaken, werknemer-
griffier.

Fernand KENIS

Sven VAN DER HOEVEN

Ivo VAN DAMME

Jean-Paul BUEKENHOUT

en uitgesproken op de openbare terechtzitting van donderdag 2 april 2015 door:

Fernand KENIS, raadsheer,
bijgestaan door
Sven VAN DER HOEVEN, griffier.

Fernand KENIS

Sven VAN DER HOEVEN